

**STROKOVNE PODLAGE ZA RAZGLASITEV
ZA KULTURNI SPOMENIK LOKALNEGA POMENA**

Praše – Jurjova kašča (EŠD 567)

Pripravila:
Saša Roškar, univ. etn. in kult. antr.

Fotografije: Saša Roškar, ZVKDS OE Kranj, razen, če je napisano drugače.

Kranj, marec 2022

STROKOVNE PODLAGE ZA RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK LOKALNEGA POMENA

Slika 1: Kašča v prvi polovici 20. stol. Foto: avtor neznan, hrani Aleš Bohinc.

Slika 2: SV in SZ fasada.

STROKOVNE PODLAGE ZA RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK LOKALNEGA POMENA

Slika 3: JV in JZ fasada. Prizidano stranišče.

Slika 4: Vhodni portal iz škofjeloškega konglomerata.

STROKOVNE PODLAGE ZA RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK LOKALNEGA POMENA

Slika 5: Vrata v bivalni del v nadstropju. Poslikana vrata v kaščo v nadstropju.

Slika 6: Okenški okvir iz škofjeloškega konglomerata.

STROKOVNE PODLAGE ZA RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK LOKALNEGA POMENA

Slika 7: Okenski okvir iz tufa.

Slika 8: Okno v današnji garaži – pihana stekelca v svinčenih okvirčkih.

STROKOVNE PODLAGE ZA RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK LOKALNEGA POMENA

Slika 9: Vhod v SV klet z zunanje strani.

Slika 10: Lesen strop s hrastovimi stropniki v današnji garaži.

STROKOVNE PODLAGE ZA RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK LOKALNEGA POMENA

Slika 11: Žitna kašča s skrinjami za žito.

Slika 12: Bivalni prostor v nadstropju.

STROKOVNE PODLAGE ZA RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK LOKALNEGA POMENA

Slika 13: Bivalni prostor v nadstropju.

Slika 14: Podstrešje.

Obvezni elementi predloga za razglasitev nepremičnega kulturnega spomenika

Datum: 25.3.2022

I. VRSTA SPOMENIKA

- spomenik lokalnega pomena
 spomenik državnega pomena

II. ENOTA DEDIŠČINE

EŠD: 567

Ime enote: Praše – Jurjova kašča

III. OBSEG RAZGLASITVE

- posamezni spomenik
 spomeniško območje
 razglasitev na podlagi sporazuma
 enotno zavarovanje spomenika in narave

IV. OPIS ENOTE

Jurjova kašča stoji na rahli vzpetini ob cesti na vhodu v vas Praše iz JV smeri. Proti cesti je obrnjena z ozko fasado, ki jo v pritličju odpira eno samo okno. Po izročilu je bila kmetija ena najmogočnejših v Prašah. Kašča je podkleten shrambno-bivalni nadstropni objekt.

Pritličje je zidano iz kamna, nadstropje je zidano iz polne opeke. Streha je simetrična dvokapnica krita z betonskim zareznikom. Čeli sta neometani, pozidani z opeko.

Klet ima tri prostore, vsak prostor ima svoj dostop. V klet na SV delu objekta se spustimo po zunanjih kamnitih stopnicah, vhod zapira polkrožen kamnit portal z lesenimi vrati. Prostor je banjasto obokan in ima eno zazidano okno v kamnitem okvirju. Srednja klet je dostopna po stopnicah z notranje veže. Zazidana vrata nakazujejo, da je bila v preteklosti povezana z JZ kletjo, ki je dostopna z zunanje strani po nekaj stopnicah. Prostor ima banjast obok s sosvodnicami. Vhod ima lesen portal in je trenutno brez vrat.

Pritličje obsega obokano žitno kaščo na SV delu objekta, stopnišče in večji prostor z lesnim stropom, ki je bil kasneje predelan v garažo. Žitna kašča ima mogočne lesene skrinje za žito, vrata zapirajo železna vrata v kamnitem portalu. Stopnišče vodi v nadstropje, kjer je manjši obokan prostor namenjen shranjevanju s poslikanimi skrinjami in večji prostor, ki je bil namenjen bivanju – opremljen je s starim pohištvom in opremo. Soba ima lesen beljen strop. Podstrešje

je prazno.

Kašča ima zanimive likovne elemente, ki sodijo v tri različna obdobja. Na JV delu sta dva kamnita okenska okvirja iz škofjeloškega konglomerata (najverjetneje iz kamnoloma Kamnitnik), ki ima še bredbaročno obliko. Vhod v kaščo na SZ fasadi je umeščen malo iz osrednje osi, poudarjen s kamnitim baročnim portalom prav tako iz škofjeloškega konglomerata, ki je oblikovan polkrožno z voluto v sklepniku in ravno profilirano preklado. Vhodna vrata so lesena iz profiliranih deščic oblikovnih na ribjo kost, imajo kovano bunko za odpiranje, kovano ključavnico in na notranji strani zapah. Na isti fasadi vendar bolj proti Z je značilno baročno oblikovan okenski okvir iz tufa. Okno je dvokrilno v preprostem lesenem okvirju, stekla pa pihana v svinčenih okvirčkih. Na zadnji fasadi je preprost kamnit okenski okvir iz tufa. Prvo nadstropje ima okna oblikovana v času kmečkega klasicizma – okna so dvokrilna in deljena na tri polja. Zunaj je oblikovan bel okvir v ometu, okna imajo lesena polkna. Med etažama je preprost delilni zidec narejen v ometu.

Preklade na nad vrati v pritličju so iz hrastovega lesa s posnetimi robovi. Vrata v zgornjo shrambo in bivalni prostor so poslikana z valovnicami, pikami in krogci. Ohranjeno je tudi pohištvo in oprema: mize, stoli, omare, poslikane in navadne skrinje, fotografije in drobni predmeti.

Ob zadnjo stran kašče, umeščen ob stopnišče, je prislonjen prizidek za stranišče na štrbunk.

Ob kašči je vodnjak ter zasajena dva kostanja, kar skupaj tvori tudi izjemen ambient.

Stavbni razvoj lahko razdelimo v 4 faze v času od konca 17. ali začetka 18. stoletja do sredine 20. stoletja.

Od konca 18. stoletja dalje so znani lastniki domačije in s tem tudi kašče. V kašči so zbirali desetino za Loško gospostvo, kasneje pa so jo uporabljali tudi za shranjevanje darov za loške kapucine.

V. VREDNOTE, KI UTEMELJUJEJO RAZGLASITEV ZA KULTURNI SPOMENIK

- Jurjeva kašča je likovno in prostorsko dominanten objekt v Prašah.
- Zasnova je iz konca 17. ali začetka 18. stoletja, konec 18. stoletja je bila povečana in barokizirana, konec 19. stoletja je bilo pozidano sedanje nadstropje in sredi 20. stoletja je bilo zamenjano in spremenjeno ostrešje.
- Kašča je podkleten shrambno-bivalni nadstropni objekt.
- Objekt ima klet in pritličje grajeno iz kamna, nadstropje je iz opeke. Kamnoseški detajli (portali, okenski okvirji) so iz škofjeloškega konglomerata in tufa. Stropovi so kamniti obokani in leseni.
- V kašči so zbirali desetino za Loško gospostvo, kasneje pa so jo uporabljali tudi za shranjevanje darov za loške kapucine.
- Kašča je likovno in simbolno pomemben objekt v Prašah in okolici. Je edina te vrste v širši okolici Kranja.

VI. VAROVANE SESTAVINE SPOMENIKA

Varovane sestavine so:

- objekt na zemljišču s parc. št. 35, k.o. Praše, št. stavbe 134, v celoti z vsemi sestavnimi deli;
- fasadni ovoj z razporeditvami odprtini;
- vsi obokani stropovi in leseni stropovi;

- vsi portali in kamniti okenski okvirji;
- stavbno pohištvo;
- morebitne poslikave prostorov;
- razporeditev prostorov;
- vedute na spomenik.

VII. OBSEG IN PODATKI O LASTNIKIH

VII.1. Spomenik

katastrska občina	parcelna številka	cela / del	številka stavbe	lastnik
Praše	35	cela	134	Aleš Bohinc Praše 6A, 4211 Mavčiče

VII.2. Vplivno območje

Spomenik nima vplivnega območja.

VIII. PREMIČNINE, KI SO SESTAVNI DEL SPOMENIKA

- Spomenik nima premičnin, ki so njegov sestavni del.
- Premičnine, ki se razglašajo skupaj s spomenikom, so vpisane v inventarno knjigo.
  - Inventarna knjiga je priloga predloga za razglasitev.
  - Inventarno knjigo hrani:
- Z aktom o razglasitvi je treba opredeliti obveznost izdelave inventarne knjige premičnin, ki so sestavni del spomenika, in sicer najkasneje v roku _____ od sprejetja akta o razglasitvi.

IX. OPIS VARSTVENEGA REŽIMA SPOMENIKA

X.1. Opis varstvenega režima

Varstveni režim določa:

1. Varovanje kulturnih, arhitekturnih, likovnih in zgodovinskih vrednot v celoti, njihovi izvirnosti in neokrnjenosti.
2. Ohranjanje gabaritov, primarnega tlorisa in izvirne materialne substance.
3. Primarno je ohranjanje namembnosti, ki pa se lahko spremeni v kolikor niso prizadete varovane vrednote.
4. Ohranjanje vedut na spomenik in s spomenika na okolico.
5. Podrejanje vsake rabe in vseh posegov v objekt in njegovo neposredno okolico ohranjanju in vzdrževanju spomeniških vrednot.
6. Omogočanje predstavitve celote in posameznih zaščiteneh elementov ter dostopnost javnosti v meri, ki ne ogroža varovanih vrednot.
7. Za vsako spremembo funkcije in za vsak poseg v spomenik, njegove dele in okolico je potrebno pridobiti kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje pristojne enote Javnega zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije.

Zavarovan spomenik je namenjen:

- trajni ohranitvi kulturnih, arhitekturnih, likovnih in zgodovinskih vrednot;

- ohranjanju pričevalnosti kulturnega spomenika;
- predstavitvi kulturnih vrednot;
- znanstveno-raziskovalnemu delu;
- učno-demonstracijskemu delu.

XII. OBVEZNOST JAVNE DOSTOPNOSTI SPOMENIKA

XII.1. Obveznost javne dostopnosti spomenika

Z aktom o razglasitvi je treba zagotoviti obveznost javne dostopnosti spomenika

da ne

XII.2. Zahteve glede javne dostopnosti spomenika

Spomenik naj bo javno dostopen skladno z možnostmi lastnika.

XIII. UPRAVLJANJE SPOMENIKA

XIII.1. Obveznost sprejetja načrta upravljanja

Z aktom o razglasitvi je treba opredeliti obveznost sprejetja načrta upravljanja.

da ne

XIII.2. Utemeljitev sprejetja načrta upravljanja

- Obveznost sprejetja načrta upravljanja je predvidena z zakonom.
- Obveznost sprejetja načrta upravljanja ni predvidena z zakonom.

XIV. OZNAČITEV SPOMENIKA

- Z odlokom o razglasitvi je treba konkretizirati način označitve.
Opredelite pogoje označitve:

Spomenik se označi skladno s Pravilnik o označevanju nepremičnih kulturnih spomenikov.

- Spomenik se zaradi koristi varovanja ne označi s predpisano oznako.
Utemeljitev:

XV. RAZGLASITEV SPOMENIKA, KI VPLIVA NA OHRANJANJE NARAVE

Razglasitev se nanaša na območje, varovano ali zavarovano po predpisih s področja ohranjanja narave

da ne

XVI. OCENA FINANČNIH POSLEDIC

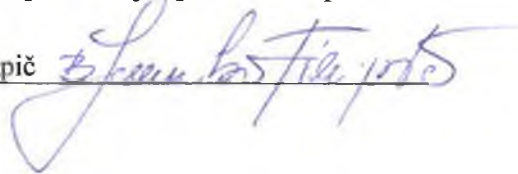
Razglasitev ne predvidena drugačnih finančnih posledic kot so bile za lastnika že sedaj.

XVII. USKLAJENOST Z REGISTROM NEPREMIČNE KULTURNE DEDIŠČINE

- Podatki v predlogu za razglasitev so v celoti usklajeni s podatki registra.
- Podatki v predlogu za razglasitev niso usklajeni z registrom, potrebna je sprememba vpisa.

Usklajenost preveril:

Bernarda Jesenko Filipič
ime in podpis

XVIII. GRAFIČNE PRILOGE

- Izris spomenika na DKN.
- Izris spomenika na temeljnem topografskem načrtu v merilu 1 : 5000.

XIX. DRUGE PRILOGE

- elaborat predloga za razglasitev
- inventarna knjiga premožnin
- kopija naravovarstvenih smernic
- ni drugih prilog

XX. SEZNANITEV LASTNIKA Z RAZGLASITVIJO

Predviden način obveščanja lastnikov/upravljalcev:

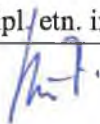
- po pošti (priporočeno s povratnico)
- z javnim naznanilom
- javna obravnava
- drugo: lastnik sodeluje s pristojno konservatorsko službo v postopku razglasitve kulturnega spomenika

XXI. DOSTAVA

Predlog se organu, ki bo sprejel akt o razglasitvi, dostavi v pisni in elektronski obliki (PDF datoteka). Za spomenike državnega pomena je elektronski naslov: gp.mk@gov.si.

Odgovorni konservatorji:

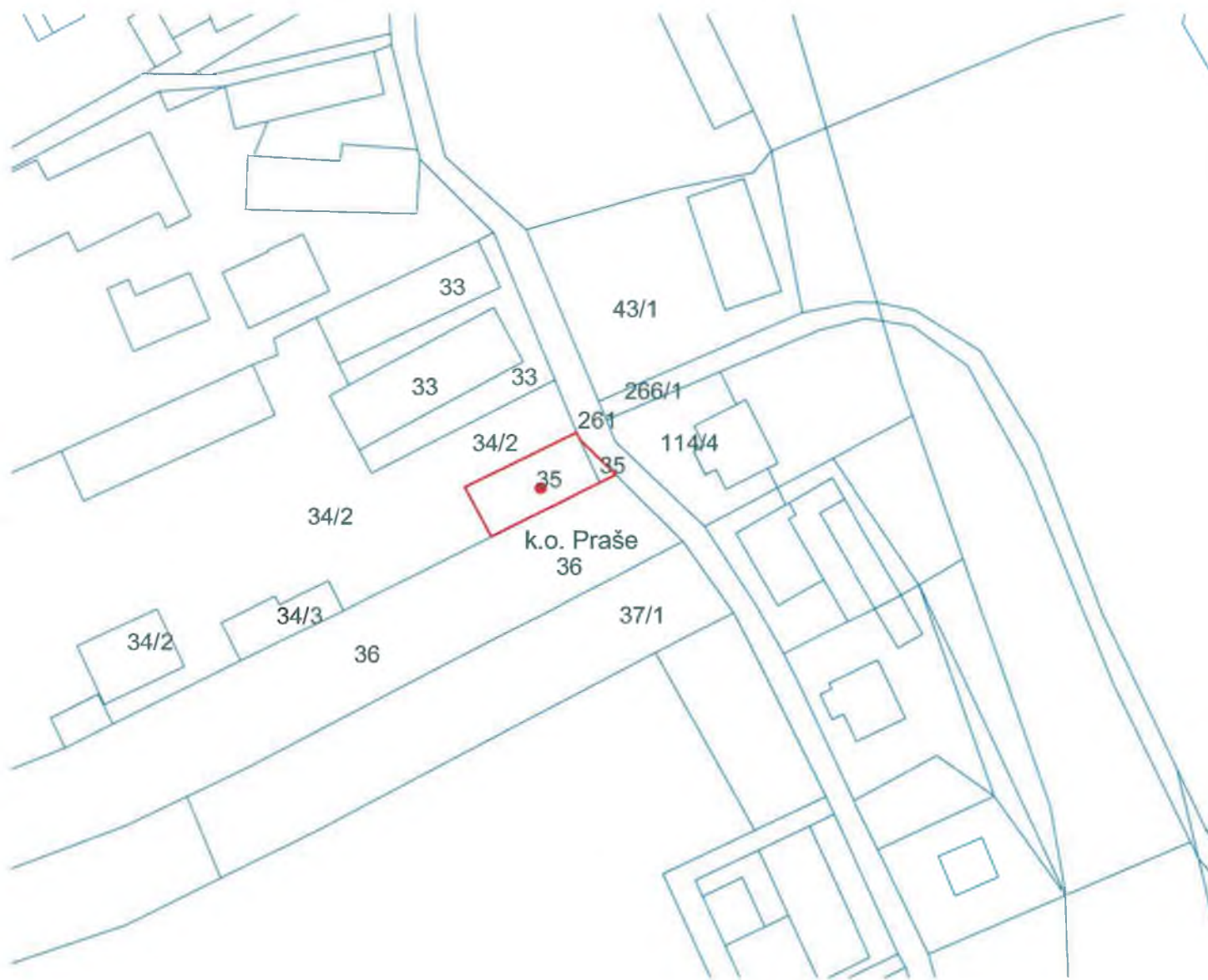
Saša Roškar, univ. dipl. etn. in kult. antr.
ime in podpis

Vodja območne enote:

Irena Vesel, u.d.i.a.
ime in podpis

EŠD 567 Praše - Jurjova kašča

Legenda:

- centroid nepremičnega kulturnega spomenika
- ▭ območje nepremičnega kulturnega spomenika
- ▭ meja vplivnega območja
- ▭ meja parcele
- ▭ meja katastrske občine k.o. Praše

Vir podatkov:
Register nepremične kulturne dediščine (RKD) (Ministrstvo za kulturo)
Vir za kartografsko osnovo: DKN/TTN5 / TTN10 (Geodetska Uprava RS)

Merilo 1:1000
Kranj 30
Datum izrisa: 14.03.2022

EŠD 567 Prase - Jurjova kašča

Legenda:

- centroid nepremičnega kulturnega spomenika
- območje nepremičnega kulturnega spomenika
- meja vplivnega območja
- meja parcele
- meja katastrske občine k.o. Prase

Vir podatkov:
Register nepremične kulturne dediščine (RKD) (Ministrstvo za kulturo)
Vir za kartografsko osnovo: DKN/TTN5 / TTN10 (Geodetska Uprava RS)

Merilo 1:5000
Kranj 50
Datum izdaje: 14.03.2022.

B.I.F. Ljubljana

